

Základná škola Pavla Horova Michalovce

ŠKOLSKÝ ROK: 2017/2018

6. ROČNÍK

ETICKÁ VÝCHOVA

Vypracoval: Mgr. Katarína Borzová

Obsah

Charakteristika predmetu	2
Ciele učebného predmetu.....	2
Kľúčové kompetencie	3
Obsahový štandard.....	3
Výkonový štandard.....	5
Pedagogické stratégie	5
Učebné zdroje	6
Hodnotenie.....	6
Tematický plán	7

Učebné osnovy vypracované na základe Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 2, schváleného 19.6.2008.

Charakteristika predmetu.

Poslaním povinnej voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi. Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Ciele učebného predmetu.

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľústi,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeludskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy
E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A – axiologizácia , ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

Cieľom etickej výchovy v 6. ročníku je:

- osvojiť si ďalšie prosociálne zručnosti, ako napríklad vyjadrovanie citov,
- empatia,
- asertivita,
- prosociálne správanie
- reálne a zobrazené vzory

Kľúčové kompetencie

- poskytnúť žiakom impulzy a pozitívne skúsenosti, ktoré podporujú základnú dôveru, autonómiu a iniciatívu
- vysvetliť žiakom pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie
- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- umožniť žiakom osvojiť si ďalšie sociálne zručnosti napr. vyjadrovanie citov, empatie, asertívne správanie
- vedieť nájsť pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre, naučiť sa byť zodpovedným pri výbere vzoru, a byť kritickým divákom

Obsahový štandard

Tematický celok

1. Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov

Uvádzanie žiakov do tajomstva citového života, definovanie a delenie citov, pocitov, identifikácia vlastných citov, pomenovanie, uchopenie, vyjadrenie a spôsob ich usmerňovania. Pomoc pri verbalizácii citového sveta – ponúknuť žiakom paletu vyjadrení pre to, čo prežívajú.

2. Kognitívna a emociálna empatia, pochopenie druhých, vžitie sa do situácie druhých

Rozvoj empatického vnímania iných ľudí na základe pochopenia dôležitosti empatie – kognitívna a empatická. Jej rozvoj – počúvanie, podobná skúsenosť, vyprázdnenie sa pre druhého, samotné zažívanie zo strany druhých.

3. Zvládnutie asertivity

Asertivita ako súčasť komunikácie. Spôsoby správania v kolíznych situáciách – pasívne, agresívne a asertívne. Vysvetlenie podstaty asertivity – pokojné presadzovanie svojich názorov bez toho aby sme ubližovali inému. Výhody a nevýhody všetkých troch typov

správania. Asertivitou odbúravame agresivitu, bránime svoje práva, bránime sa proti manipulácii a útokom a učíme sa vyjadriť svoj názor.

4. Pozitívne vzory správania v histórii a literatúre

Vysvetlenie pojmov vzor, model, idol. Pozitívne a negatívne vzory. Pozitívne vzory správania v histórii, literárne vzory, filmoví hrdinovia. Rozvíjať schopnosť mravného úsudku na modeloch správania, ktoré sú prezentované v médiách. Čo je dobro a zlo v ľudskom živote? Ako sa prejavuje na správaní jednotlivcov a skupín, s akými dôsledkami pre jednotlivca a skupiny.

5. Pozitívne vzory v každodennom živote

Vedíme žiakov k citlivosti na vnímanie ľudí okolo seba, anonymný hrdina. Moje okolie a dobrí ľudia, čo si na nich najviac cením? Ako by som chcel žiť a ako nie, ako kto a prečo? Prečo sa mi nedarí byť taký ako oni? Každý človek je pozvaný k naplneniu svojho života dobrom originálnym spôsobom. Môžem byť aj ja vzorom pre iných?

6. Prosociálne správanie

Komponenty prosociálneho správania – správanie v prospech druhého, správanie bez očakávania protislužby, alebo vonkajšej odmeny, správanie podporujúce reciprocitu, správanie, ktoré nenaruší identitu osoby, ktorá sa správa prosociálne. Druhy prosociálneho správania: pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo.

Prierezová téma	Realizovaná v tematickom celku
OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ	Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov Kognitívna a emociálna empatia, pochopenie druhých, vžitie sa do situácie druhých Zvládnutie asertivity Pozitívne vzory správania v histórii a literatúre Pozitívne vzory v každodennom živote Prosociálne správanie
ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA	
MEDIÁLNA VÝCHOVA	Pozitívne vzory správania v histórii a literatúre Pozitívne vzory v každodennom živote
MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA	
DOPRAVNÁ VÝCHOVA - VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE	
OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA	Zvládnutie asertivity
TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI	

Výkonový štandard

Chápať dôležitosť vyjadrenia citov pre život.

Naučiť sa chápať na vlastnej skúsenosti ako vplyvajú city na zdravie a výkonnosť.

Pomenovať rôzne spôsoby vlastného prežívania - radosť, nádej, istota, vďačnosť, láska, hnev, neistota, smútok, odmietnutie.

Pochopiť význam empatie vo svojom živote a byť ochotný ponúkať ju iným.

Vedieť aktívne počúvať a prejavíť empatiu.

Vedieť reflektovať na svojom živote všetky tri formy správania – agresívne, pasívne, asertívne.

Naučiť sa komunikovať asertívne, hájiť si svoje právo, avšak vnímať a rešpektovať i oprávnený nárok iného.

Pochopiť pojmy vzor, model, idol vo svojom živote.

Vedieť posúdiť svoj idol a prejavíť schopnosť mravného úsudku pri posudzovaní pozitívnych a negatívnych literárnych i historických vzorov.

Chápať dôležitosť v prítomnosti prosociálnych vzorov vo svojom živote.

Identifikovať sa s niektorými vlastnosťami svojich vzorov.

Pripustiť možnosť byť potenciálnym vzorom pre druhých.

Rozumie a vie vysvetliť pojem prosociálne správanie (prejavené dobro vo vzťahu k inému človeku bez očakávania aktuálnej odmeny).

Uvedomiť si, čo je nezištnosť pri konaní dobra.

Byť ochotný pomôcť, podeliť sa a prijať ponúkanú pomoc.

Pedagogické stratégie

- skupinové vyučovanie
- zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy
- dialóg a diskusia
- zábavné aktivity, hranie rolí
- relaxačné cvičenia
- príbehy zo života

Učebné zdroje

Odborná literatúra	Roberto Roche Olivar: Etická výchova ISBN 80-7158-001-5 Ladislav Lencz – Oľga Krížová: Metodický materiál k predmetu etická výchova Zina Pavlovová: Námety na výučbu etickej výchovy v 5. ročníku
Knihy	Jack Canfield, Mark Victor Hansen: Slepačia polievka pre dušu ISBN -80 – 85752 – 40 -9 Sandra McLeodhumpreyová: Keby si sa ty mal rozhodnúť, čo by si urobil? ISBN 80-968028-6-0
Rôzne iné	Doplnkový učebný text pre 6. ročník ZŠ: Ako poznám sám seba? ISBN 80-968002-3-X Doplnkový učebný text pre 6. ročník ZŠ: Ako zmeniť sám seba? ISBN 80-89192-26-2

Hodnotenie

Predmet etická výchova sa neklasifikuje známku, hodnotí sa slovné.

Tematický plán

Predmet: Etická výchova

Ročník: 6. ročník

Časová dotácia: 33 hodín/ročne

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov Počet hodín: 6	Cieľ a obsah etickej výchovy. Vyjadrenie a komunikácia citov. Ako by si sa cítil keby...? Mimické vyjadrenie citov a postojov. Príbehy zo Slepačej polievky. Najsmutnejšie slová, depresia. City a rozvoj charakteru.	Uvádzanie žiakov do tajomstva citového života, definovanie a delenie citov, pocitov, identifikácia vlastných citov, pomenovanie, uchopenie, vyjadrenie a spôsob ich usmerňovania. Pomoc pri verbalizácii citového sveta – ponúknuť žiakom paletu vyjadrení pre to, čo prežívajú.	Chápať dôležitosť vyjadrenia citov pre život. Naučiť sa chápať na vlastnej skúsenosti ako vplývajú city na zdravie a výkonnosť. Pomenovať rôzne spôsoby vlastného prežívania - radosť, nádej, istota, vďačnosť, láska, hnev, neistota, smútok, odmietnutie.

Kognitívna a emocionálna empatia, pochopenie druhých, vžitie sa do situácie druhých. Počet hodín: 6	Základné zručnosti emocionálnej a kognitívnej empatie. Pochopenie druhých. Vieme sa navzájom pochopiť v triede? Precvičovanie empatických situácií. Ako by si sa cítil keby...? Empatia v každodennom živote.	Rozvoj empatického vnímania iných ľudí na základe pochopenia dôležitosti empatie – kognitívna a empatická. Jej rozvoj – počúvanie, podobná skúsenosť, vyprázdnenie sa pre druhého, samotné zažívanie zo strany druhých.	Pochopiť význam empatie vo svojom živote a byť ochotný ponúkať ju iným. Vedieť aktívne počúvať a prejavíť empatiu.
Zvládnutie asertivity Počet hodín: 8	Pochopenie asertivity, agresívne a pasívne reakcie, ich nevýhody. Asertívne správanie, základné asertívne práva. Odmietnutie, sťažnosť. Vysvetliť svoje názory a práva. Požiadat' o láskavosť, vysloviť návrh. Čeliť manipulácii a tlaku skupiny. Techniky asertívneho správania. Riešenie konfliktov.	Asertivita ako súčasť komunikácie. Spôsoby správania v kolíznych situáciách – pasívne, agresívne a asertívne. Vysvetlenie podstaty asertivity – pokojné presadzovanie svojich názorov bez toho aby sme ubližovali inému. Výhody a nevýhody všetkých troch typov správania. Asertivitou odbúravame agresivitu, bránime svoje práva, bránime sa proti manipulácii a útokom a učíme sa vyjadriť svoj názor.	Vedieť reflektovať na svojom živote všetky tri formy správania – agresívne, pasívne, asertívne. Naučiť sa komunikovať asertívne, hájiť si svoje právo, avšak vnímať a rešpektovať i oprávnený nárok iného.
Pozitívne vzory správania v histórii a literatúre. Počet hodín: 4	Hrdinovia všedných dní – vysvetlenie pojmov vzor, model, idol. Zodpovednosť pri výbere vzoru. Môj obľúbený literárny hrdina. Poznávaj a chráň.	Vysvetlenie pojmov vzor, model, idol. Pozitívne a negatívne vzory. Pozitívne vzory správania v histórii, literárne vzory, filmoví hrdinovia. Rozvíjať schopnosť mravného úsudku na modeloch správania, ktoré sú prezentované v médiách. Čo je dobro a zlo v ľudskom živote? Ako sa prejavuje na správaní jednotlivcov a skupín, s akými dôsledkami pre jednotlivca a skupiny.	Pochopiť pojmy vzor, model, idol vo svojom živote. Vedieť posúdiť svoj idol a prejavíť schopnosť mravného úsudku pri posudzovaní pozitívnych a negatívnych literárnych i historických vzorov.

Pozitívne vzory v každodennom živote Počet hodín: 4	Moje okolie a dobrí ľudia. Chcem byť kritickým divákom. Ako by som chcel žiť a ako nie – životný štýl Môžem byť aj ja vzorom pre iných?	Vedíme žiakov k citlivosti na vnímanie ľudí okolo seba, anonymný hrdina, Moje okolie a dobrí ľudia, čo si na nich najviac cením? Ako by som chcel žiť a ako nie, ako kto a prečo? Prečo sa mi nedarí byť taký ako oni? Každý človek je pozvaný k naplneniu svojho života dobrom originálnym spôsobom. Môžem byť aj ja vzorom pre iných?	Chápať dôležitosť v prítomnosti prosociálnych vzorov vo svojom živote. Identifikovať sa s niektorými vlastnosťami svojich vzorov. Pripustiť možnosť byť potenciálnym vzorom pre druhých.
Prosociálne správanie Počet hodín: 5	Prosociálne správanie v každodennom živote. Pomoc, darovanie, delenie sa. Spolupráca. Priateľstvo. Precvičovanie osvojených sociálnych zručností – hra na dúhu.	Komponenty prosociálneho správania – správanie v prospech druhého, správanie bez očakávania protislužby, alebo vonkajšej odmeny, správanie podporujúce reciprocitu, správanie, ktoré nenaruší identitu osoby, ktorá sa správa prosociálne. Druhy prosociálneho správania: pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo.	Rozumie a vie vysvetliť pojem prosociálne správanie (prejavené dobro vo vzťahu k inému človeku bez očakávania aktuálnej odmeny. Uvedomiť si , čo je nezištnosť pri konaní dobra. Byť ochotný pomôcť, podeliť sa a prijať ponúkanú pomoc.